

*Колесник В. Ю.,**кандидат юридичних наук,**асистент кафедри міжнародного та митного права**Чернівецького юридичного інституту**Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЕКСТРАДИЦІЯ ТА ПРАВА ЛЮДИНИ: ПРОБЛЕМИ ПОШУКУ ОПТИМАЛЬНОГО БАЛАНСУ

Анотація. У статті розглядається правова природа та сутність екстрадиції в міжнародному праві, а також окреслюються основні проблеми забезпечення прав людини під час здійснення цієї процедури. Так, встановлено, що інститут екстрадиції має комплексний характер, адже його регулювання відбувається за допомогою і національного законодавства, і норм міжнародного права.

Наголошено, що в умовах сьогодення екстрадицію прийнято вважати однією з найефективніших форм надання взаємної правової допомоги держав у сфері боротьби зі злочинністю. Разом із тим констатовано, що існують численні проблеми в процесі реалізації на практиці процедури видачі осіб. З одного боку, проголошується намір боротьби зі злочинністю, а з іншого – йдеться про захист особи, яка звинувачується у вчиненні злочину або ж щодо якої є винесений вирок про визнання її винною у вчиненні злочину. Під час арешту та затримання особи договірні держави не мають право, а зобов'язані дотримуватися гарантій прав людини. І, нарешті, держава, якій видано особу, має забезпечувати незалежний і справедливий судовий розгляд, не допускати порушення прав людини, а держава, що видала особу, має право здійснювати контроль щодо дотримання прав людини стосовно виданої особи. Втім, непоодинокими є випадки порушення прав людини в екстрадиційних процесах.

Зроблено висновок, що на сучасному етапі, враховуючи посилення боротьби зі злочинністю та інтенсивне співробітництво держав у цій галузі, міжнародне співтовариство має бути особливо уважним до випадків порушення основних прав людини. Міжнародні (багатосторонні та двосторонні) угоди та договори в цій сфері мають обов'язково зважати на те, що людина є найбільшою соціальною цінністю і за жодних умов не можна порушувати її права. Водночас потрібно розуміти, що захист прав людини не має перетворюватись на перешкоду на шляху реалізації принципу невідворотності покарання. Саме на такий аспект часто звертають увагу судді ЄСПЛ у процесі винесення рішень про недотримання прав людини при екстрадиційних відносинах, вказуючи на необхідність встановлення відповідного балансу між захистом інститутів демократії від злочинності як загальним інтересом і захистом прав індивіда (особи).

Ключові слова: міжнародно-правове співробітництво в кримінальному провадженні, екстрадиція, видача осіб, видача злочинців, правова природа інституту екстрадиції в міжнародному праві, екстрадиція та права людини.

Постановка проблеми. Як відомо, інститут екстрадиції (видачі осіб) сформувався протягом століть і має тривалу історію. Нині екстрадицію прийнято вважати однією з найефективніших форм надання взаємної правової допомоги держав

у сфері боротьби зі злочинністю. Водночас існують численні проблеми в процесі реалізації на практиці процедури видачі осіб. Особливості процедури видачі викликають велику кількість складнощів, часто супроводжуються тривалим часовим періодом у зв'язку з тим, що зачіпаються інтереси кількох держав і різних відомств кожної з них. Непоодинокими є випадки порушення прав людини в екстрадиційних процесах. Недосконалість внутрішньонаціонального екстрадиційного законодавства, суттєві прогалини у врегулюванні цієї процедури в міжнародно-правових договорах та угодах вимагають більш ґрунтовного дослідження цього інституту.

У зверненні до зарубіжної та вітчизняної юридичної науки очевидним є те, що інститут екстрадиції привертає увагу багатьох науковців. Зокрема, серед ґрунтовних досліджень учених-правознавців варто виділити роботи А. Абашидзе, С. Андрейченко, М. Бассіуні, С. Беді, О. Бандурка, О. Буткевич, В. Березняка, К. Вінджерг, Р. Валєєва, С. Вихриста, В. Грабаря, Л. Галєнської, Г. Джилберта, О. Зелінської, А. Кассезе, М. Кардозо, Е. Коровіна, Х. Лаутерпахта, І. Лукашука, Ф. Мартенса, А. Наумова, М. Плачта, К. Пуле, А. Ширера. Незважаючи на таку велику кількість праць, комплексних досліджень, які б враховували багатогранність та складну природу екстрадиції, а також новітні тенденції щодо захисту прав людини у світлі міжнародних стандартів, немає.

Мета статті – з'ясувати юридичну сутність та природу екстрадиції, а також окреслити та проаналізувати проблеми забезпечення прав людини в процесі здійснення цієї процедури.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах глобалізаційних процесів сучасного світу, прискорення темпів інтеграції держав, які ведуть як до зближення правових систем, так і до ускладнення та трансформації відносин у різних сферах суспільного життя, відбуваються і перетворення, і вдосконалення механізмів екстрадиції, особливо у площині дотримання прав людини. Нині вже міжнародні стандарти прав людини сприймаються як норма не тільки внутрішньодержавного життя, а й напрям, вектор розвитку міжнародного співробітництва. Тому в процесі взаємодії та співпраці держав у питаннях екстрадиції виникає питання про належний захист прав людини. Проблема ускладнюється тим, що, з одного боку, проголошується намір боротьби зі злочинністю, а з іншого – йдеться про захист особи, яка звинувачується у вчиненні злочину або ж щодо якої є винесений вирок про визнання її винною у вчиненні злочину. Тому в юридичній літературі з цього приводу можна зустріти суперечливі позиції науковців.

Важливо розуміти, що в процедурі екстрадиції відповідальними за дотримання прав людини є договірні держави, як дер-

жава, яка запитує про видачу особи, так і держава, яка здійснює її видачу. Це означає, що компетентні органи договірних держав мають здійснювати перевірку, предметом якої є відсутність чи наявність підстав для відмови у видачі особи, що так чи інакше передбачає звернення до прав людини. Під час арешту та затримання особи договірні держави не мають право, а зобов'язані дотримуватися гарантій прав людини. І, нарешті, держава, якій видано особу, має забезпечувати незалежний і справедливий судовий розгляд, не допускати порушення прав людини, а держава, що видала особу, має право здійснювати контроль щодо дотримання прав людини стосовно виданої особи. Таким чином, внаслідок дотримання договірними державами визначених правил та стандартів створюється комплекс захисту прав людини в міжнародно-правовому механізмі екстрадиції.

Безумовно, в разі екстрадиції важливо, щоб сторони не перетинали межу, за якою слідує порушення прав людини. Загалом нині суб'єкти міжнародного співтовариства орієнтуються на міжнародні стандарти прав людини, зафіксовані в так званому Міжнародному біллі про права людини, а також у низці універсальних та регіональних міжнародних угод та конвенцій, які налічують велику кількість учасників (Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р., Конвенція ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки чи покарання 1984 р., Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод 1950 р.). Держава, будучи учасницею того чи іншого договору на міжнародній арені, бере на себе обов'язок виконувати його. Відповідно, з моменту підписання та відповідної ратифікації (чи іншого способу імплементації) держава має слідувати тим стандартам поведінки, які закріплені в положеннях цих договорів. До прикладу, беручи зобов'язання щодо заборони катувань та тортур, держава не може видавати особу, якщо є підозра в тому, що така особа на теренах запитуючої держави буде піддаватися жорстокому поводженню.

Як видається, особливо ретельно слід стежити під час реалізації процедури екстрадиції у випадках політичних злочинів, які інкримінуються особі, щодо якої є запит про видачу, а також підозри переслідувань її за дискримінаційними ознаками. Це, безумовно, призводить і до більш тривалого розгляду питань виконання запиту про екстрадицію і до ускладнення загалом цієї процедури. Але неухильне виконання міжнародних правових гарантій прав людини має переважувати. Так, під час розгляду справи «Томасі проти Франції» (англ. *Tomasi v. France*) Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) визнав, що, незважаючи на потреби слідства, а також складність боротьби зі злочинністю, особливо у сфері боротьби з тероризмом, усе ж не можна обмежувати захист фізичного стану людини [1]. У справі «Фокс, Кембелл і Хартлі проти Великобританії» (англ. *Fox, Campbell and Hartley v. The United Kingdom*) ЄСПЛ у своєму рішенні щодо терористичної діяльності визнав необхідність забезпечення певного балансу, зокрема, між захистом інститутів демократії як загального інтересу і захистом індивідуальних прав [2]. Такий висновок можна застосувати і до екстрадиційних відносин. З цього приводу влучно висловився відомий міжнародник Я. Броунлі: видача правомірна, якщо вона не є співучастью в порушенні прав людини або в злочинах проти міжнародного права [3, с. 408]. При цьому варто враховувати, що захист особи, яка піддається процедурі екстрадиції, здійснюється не безпосередньо, а ніби «опосеред-

ковано», через захист тих прав, які передбачають відповідні універсальні і регіональні міжнародні договори. Так, в Європейській конвенції про видачу правопорушників 1957 р. екстрадиція регулюється п. «F» ч. 1 ст. 5, яка допускає позбавлення та обмеження волі особи в разі законного затримання або взяття під варту з метою запобігання її незаконного в'їзду в країну чи особи, щодо якої провадиться процедура депортації або екстрадиції [4].

При цьому в практиці ЄСПЛ у справах про екстрадицію особливий інтерес викликає використання інших норм. Зокрема, щодо заборони тортур та інших видів жорстокого поводження (ст. 3), захисту свободи і особистої недоторканності (ст. 5), права на справедливий судовий розгляд (ст. 6). Зокрема, у справі «Юлдашев проти РФ» ЄСПЛ визнав порушення ст. 5: постанови суду не передбачали термінів його утримання під вартою, тривалість його тримання під вартою була надмірною, відповідно, було порушення всіх чинних положень російського кримінально-процесуального законодавства. Крім цього, ЄСПЛ звернув увагу на те, що російські суди не перевіряли правомірність утримання Юлдашева під вартою, відмовляючись визнавати його учасником кримінального судочинства [5]. Аналогічні аргументи можна віднайти і в інших рішеннях ЄСПЛ (до прикладу, у справах «Ассанідзе проти Грузії» (англ. *Assanidze v. Georgia*), «Сташайтіс проти Литви» (англ. *Stasaitis v. Lithuania*), «Бенхем проти Сполученого Королівства» (англ. *Benham v. United Kingdom*), «Медведев та інші проти Франції» (англ. *Medvedyev and Others v. France*) та ін.).

Отже, як впливає з міжнародної судової практики, загалом захист прав осіб, що підлягають видачі, відповідає підходам, закріпленим у багатосторонніх та двосторонніх екстрадиційних угодах та договорах, разом із цим жоден із них не може не враховувати юридичні гарантії прав індивідів у процесі екстрадиції.

Інститут міжнародного права у своїй резолюції «Нові проблеми екстрадиції» від 1 вересня 1983 року (розд. IV), вказав, що в екстрадиції може бути відмовлено, якщо є побоювання щодо порушення фундаментальних прав обвинуваченого в запитуючій державі, ким би не був індивід, видача якого запитується і якою б не була природа злочину, в якому він звинувачується [6]. Водночас було б хибним стверджувати про пріоритет інтересів захисту прав людини над інтересами, зумовленими екстрадицією, зокрема, боротьби зі злочинністю та захисту жертв цих злочинів. Не випадково в спеціальній літературі підкреслюється необхідність дотримання балансу зазначених конкуруючих інтересів. На нашу думку, забезпечення оптимального балансу між правами людини і публічними інтересами в цьому разі безпосередньо пов'язане з оцінкою конкретних ризиків, яким може піддатися особа в державі, яка направила запит про екстрадицію (наприклад, тортури, жорстоке поводження, смертна кара чи довічне позбавлення волі тощо). Не менш важливим для екстрадиції є узгодження принципів екстрадиції (наприклад, «подвійного зобов'язання»). До прикладу, ЄСПЛ у рішенні за згадуваною вже справою Фокс, Кембелл і Хартлі проти Великобританії вказав, що «... зважаючи на труднощі розслідування <...> злочинів терористичного характеру і притягнення за них до суду «обґрунтованість» підозри, що виправдовує такі арешти, не завжди може оцінюватися за тими ж критеріями, які застосовуються для звичайних злочинів. Проте особливий характер заходів щодо терористичних злочинів не

може виправдати таке тлумачення поняття «обґрунтованість», коли підривається суть гарантії, встановленої в ст. 5» [2].

Важливою і водночас складною є проблема відповідальності за дії держави, що видає особу, які мають місце за рамками її юрисдикції. У прийнятих Радою Європи у 2002 р. Керівних принципах у галузі захисту прав людини і боротьби з тероризмом передбачено у ст. 13: екстрадиція, будучи найважливішим механізмом у справі співробітництва держав по боротьбі з тероризмом, все ж не може бути реалізована, якщо до особи буде застосована смертна кара, тортури, запит про екстрадицію пов'язаний із дискримінацією за ознаками раси, релігії, громадянства, політичних переконань, або несправедливий судовий розгляд [7].

Усі відомі міжнародні договори, такі як Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Конвенція про права та основоположні свободи людини, передбачають дотримання прав індивіда, який перебуває під юрисдикцією держави-учасниці. Згідно з ч. 1 ст. 2 Пакту, кожна держава, що бере участь у ньому, зобов'язується поважати і забезпечувати усім, хто знаходиться в межах її території та під її юрисдикцією права, визнані в Пакті [8]. Як вбачається зі змісту цієї статті, крім терміна «юрисдикція», використовується і термін «територія», що породило певні непорозуміння в роботі Комітету з прав людини, і вже в Факультативному протоколі до Пакту згадку про територію було виключено зовсім. Як було зазначено в справі «Лоїзиду проти Туреччини» (англ. *Loizidou vs Turkey*), «відповідно до судової практики, юрисдикція не обмежується національними територіями держав-учасниць Конвенції. Відповідальність держави-учасниці поширюється рівною мірою і на ті випадки, коли будь-яка дія або бездіяльність суб'єктів владних повноважень призводить до певних наслідків за межами її території» [9]. Така практика була поширена ЄСПЛ на випадки висилки і видачі. В інших міжнародно-правових актах, наприклад, у Конвенції ООН 1951 року про статус біженців (ст. 11) і в Конвенції ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання 1984 р. (ст. 3), проблеми передачі особи під юрисдикцію іншої держави, де можуть виникнути небажані наслідки, регулюються конкретно і з усією визначеністю.

Показовою в цьому плані є справа «Чітат проти Канади» (англ. *Chitat Ng v. Canada*), розглянута Комітетом із прав людини. Чітат, який був підданим Великобританії, був засуджений в 1985 р. в місті Калгарі, провінція Альберта. Чітат був обвинувачений у замаху на крадіжку з магазину, а також у вбивстві охоронця. У лютому 1987 р. США звернулися до Канади із запитом про екстрадицію для притягнення його до відповідальності. Чітату інкримінувалось вчинення 19 злочинів (викрадення, вбивства), в разі визнання його винним і засудження могла бути визначена смертна кара як міра покарання. Підсудний звернувся до Комітету зі скаргою про те, що рішенням про його видачу США порушує ст. 6 і 7 Пакту (приведення у виконання смертних вироків в газових камерах (згідно з законодавством Каліфорнії) – жорстоке і нелюдське покарання, умови очікування страти є жорстокими, нелюдськими і такими, що принижують людську гідність). Комітет встановив, що відповідно до ст. 2 Пакту кожна держава-учасниця зобов'язується поважати і забезпечувати усім, хто знаходиться в межах її території та під її юрисдикцією права, визнані в Пакті. У разі екстрадиції держава, що видає, не несе відповідальності за

порушення прав індивіда, які можуть мати місце в приймаючій державі. Держава-учасниця, яка здійснила видачу, не зобов'язана забезпечувати права осіб у рамках юрисдикції інших держав. Однак, якщо приймається рішення щодо особи, яка перебуває під юрисдикцією держави-учасниці, і неминучим і передбачуваним наслідком цього є порушення у сфері юрисдикції іншої держави гарантованих Пактом прав, держава-учасниця сама може порушити Пакт, наприклад, коли видасть особу іншій державі за можливості зазнати катувань.

У процесі розгляду справи Комітет враховував, що кожне приведення у виконання смертного вироку, за змістом ст. 7 Пакту, має розглядатися як жорстоке і негуманне поводження. Вопрос ч. 2 ст. 6 Пакту допускає винесення смертних вироків за найтяжчі злочини. Проте Комітет знову підтвердив свою заяву, зроблену в Загальному коментарі до ст. 7, про те, що в разі винесення смертного вироку його приведення у виконання «... має бути здійснено таким чином, щоб забезпечити найменший ступінь фізичного і психічного страждання». Тобто, хоч Комітет і не виявив порушення ст. 6 Пакту, однак дійшов висновку, що в разі винесення заявнику смертного вироку відбудеться порушення ст. 7 Пакту. Відповідно, Канада, яка могла б передбачити, що якщо заявник буде засуджений до смертної кари, то він буде страчений способом, що порушує вимоги ст. 7, не виконала своїх зобов'язань за Пактом, оскільки з її боку не було висунуто вимоги про отримання гарантій того, що в разі видачі особа не буде засуджена до розглянутого покарання [10]. У зв'язку з цим Комітет звернувся з проханням до держави-учасниці зробити все можливе, щоб смертний вирок не було винесено, і не допускати виникнення таких ситуацій надалі.

Ще одним доволі складним питанням у контексті забезпечення прав людини є питання, яке стосується кримінального переслідування особи у випадках щодо забезпечення національної безпеки, коли певні держави дозволяють собі проводити пошук злочинця на території іноземної держави, його затримання і подальше вивезення в основному силами спецслужб, що вважається незаконним і часто кваліфікується як насильницьке викрадення особи.

Досить часто насильницьке викрадення злочинця здійснюється, хоча є чинні договори про екстрадицію між державами. На нашу думку, держава не зобов'язана видавати злочинця за відсутності такої угоди. Тобто відсутність договору про екстрадицію між державами надає запитуваній державі право видати особу або відмовити в її видачі, в разі наявності – навпаки. Навіть у випадках неефективності укладених екстрадиційних угод (тобто коли держава не видає особу) сторони мають шукати і вдаватися до законних підстав для передачі особи, а не до викрадення. Як відомо, викрадення особи порушує державний суверенітет незаконними і насильницькими діями на чужій території, чим нівелюються основні принципи міжнародного права. Наслідком є погіршення дипломатичних відносин між країнами, підриє міжнародної стабільності і порушення міжнародного правопорядку. Також у цьому разі є підстави стверджувати про порушення і принципу невтручання у справи держави, адже захоплення і викрадення «втікача-злочинця» є вторгненням у суверенну компетенцію іншої держави. Кожна держава має виключну компетенцію здійснення кримінального переслідування, покарання, приведення у виконання вироку над усіма особами в межах власної території, як стосовно своїх громадян, так й стосовно іноземців та осіб без громадянства.

Найбільш резонансним прикладом насильницького захоплення і викрадення втікача-злочинця стала справа нацистського військового злочинця Адольфа Ейхмана, який брав участь у знищенні євреїв на території Європи під час Другої світової війни, після якої він був знайдений в Аргентині ізраїльськими спецслужбами в 1957 р. Через три роки він був викрадений і доставлений в Ізраїль для суду. Аргентина звинуватила Ізраїль у порушенні державного суверенітету і звернулася до Ради Безпеки ООН, яка 23 червня 1960 р. прийняла резолюцію № 138, яка кваліфікувала це викрадення як порушення державного суверенітету Аргентини і основних прав і свобод особи. Примітно, що ця справа часто детально розглядається в працях багатьох теоретиків (А. Ширер, П. Мішель, Г. Гільберт), але ніхто, крім Майкла Кардозо, не задався питанням, як Ізраїль зміг забезпечити свою кримінальну юрисдикцію над Ейхманом, якщо на те не було жодного права. По-перше, Ізраїль був заснований в 1948 р., через три роки після закінчення війни. Усі злочинні діяння Ейхмана були здійснені, коли Ізраїлю не існувало. По-друге, якщо не було держави, значить, не було і громадян, а тому не було і жертв держави Ізраїль. І, по-третє, всі дії були вчинені за межами сучасного Ізраїлю.

Серйозний резонанс на міжнародній арені викликала й інша справа стосовно арешту 15 лютого 1999 р. Абдулли Оджалана, що перебував у міжнародному розшуку. Справа Оджалана розглядалася в ЄСПЛ (англ. *Ocalan v. Turkey*). Оджалан апелював до ст. 5 Європейської конвенції із захисту прав людини (право на свободу і особисту недоторканність), вказуючи, що був викрадений турецькими спецслужбами в Кенії. У своїй Постанові ЄСПЛ визнав арешт Оджалана таким, що не суперечить закону і не порушує ст. 5 Конвенції, вказуючи на те, що цей акт став результатом міждержавного співробітництва, оскільки була укладена між державами відповідна угода [11]. У той же час у справі «Іскандаров проти РФ» ЄСПЛ було встановлено порушення ст. 5, яке виражалось, на думку Суду, в тому, що заявник супроводжувався представниками Росії і був привезений у Таджикистан проти своєї волі. На думку ЄСПЛ, це не могло розцінюватися як просте обмеження свободи пересування, оскільки його поїздка була нав'язана йому представниками держави. Відповідно, Суд дійшов висновку: ситуація заявника в період перебування під контролем представників РФ після викрадення прирівнюється до практики позбавлення волі, а це порушує вимоги ст. 5 Конвенції [12].

Загалом варто визнати, що насильницьке або незаконне викрадення є ганебним явищем, яке підлягає виключенню з міжнародної практики, оскільки є формою міжнародного злочину. У ст. 2 Конвенції ООН для захисту всіх осіб від насильницьких зникнень закріплено, що «арешт, затримання, викрадення або позбавлення волі в будь-якій іншій формі представниками держави або ж особами або групами осіб, що діють із дозволу, за підтримки або за згодою держави, у разі подальшої відмови визнати факт позбавлення волі або приховування даних про долю або місцезнаходження особи, внаслідок чого ця особа залишена без захисту закону» є насильницьким зникненням [13].

Висновки. Отже, насамкінець можна констатувати, що на сучасному етапі, враховуючи посилення боротьби зі злочинністю та інтенсивне співробітництво держав у цій галузі, міжнародне співтовариство має бути особливо уважним до випадків порушення основних прав людини. Міжнародні (багатосто-

ронні та двосторонні) угоди та договори в цій сфері мають обов'язково виходити з того, що людина є найбільшою соціальною цінністю і за жодних умов не можна порушувати її права. Разом із цим потрібно розуміти, що захист прав людини не має перетворюватись на перешкоду на шляху реалізації принципу невідворотності покарання. Саме на такий аспект часто звертають увагу судді ЄСПЛ, виносячи рішення про недотримання прав людини при екстрадиційних відносинах і вказуючи на необхідність встановлення відповідного балансу між захистом інститутів демократії як загального інтересу від злочинності і захистом прав індивіда (особи).

Література:

1. Томази (TOMASI) против Франции. Судебное решение от 27 августа 1992 г. URL: https://european-court.eu/uploads/ECHR_Tomasi_v_France_27_08_1992.pdf.
2. Fox, Campbell and Hartley v. The United Kingdom, Council of Europe: European Court of Human Rights, 30 August 1990. URL: <https://www.refworld.org/cases,ECHR,3ae6b6f90.html>.
3. Броунли Я. Международное право (в двух книгах). Кн. 2. Москва : Прогресс, 1977. 424 с.
4. Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033#Text.
5. Дело Юлдашев против России, Совет Европы: Европейский суд по правам человека, 8 июля 2010. URL: <https://www.refworld.org.ru/docid/51f0e7e54.html>.
6. New Problems of Extradition. Resolutions of the Institute of International Law 1983. https://www.idi-ii.org/app/uploads/2017/06/1983_camb_03_en.pdf.
7. Руководящие принципы в области прав человека и борьбы с терроризмом : Утверждены на 804-м заседании Комитета Министров 11 июля 2002 года. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_533#Text.
8. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text.
9. Лоизиду против Турции. Судебное решение от 18 декабря 1996 г. URL: https://european-court.eu/uploads/ECHR_Loizidou_v_Turkey_18_12_1996.pdf.
10. Chitlat Ng v. Canada, Communication No. 469/1991, U.N. Doc. CCPR/C/49/D/469/1991 (1994). URL: <http://hrlibrary.umn.edu/undocs/html/dec469.htm>.
11. Дело «Оджалан (Ocalan) против Турции», Постановление ЕСПЧ от 12 мая 2005 года. URL: <http://docs.pravo.ru/document/view/19381815/>.
12. Дело «Искандаров против России», Совет Европы: Европейский суд по правам человека, 23 сентября 2010. URL: <https://www.refworld.org.ru/docid/551919654.html>.
13. Міжнародна конвенція про захист усіх осіб від насильницьких зникнень 2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text.

Kolesnyk V. Extradition and human rights: problems of finding the optimal balance

Summary. This article examines the the legal nature and essence of extradition in international law and outlines the main issues of human rights in this procedure. It has been established that the institute of extradition is complex in nature, whereas its regulation is carried out both by national legislation and international law.

It is emphasized that today extradition is considered to be one of the most effective forms of providing mutual legal assistance to states in the fight against crime. At the same time, it was stated that there are numerous problems in

the implementation of the procedure for extradition. Thus, on the one hand, the intention to fight against crime is proclaimed, and on the other hand, it is a question of protecting a person who is accused of committing a crime, or who has been convicted of a crime on the basis of a sentence. During the arrest and detention of a person, the Contracting States have no right, but are obliged to respect human rights guarantees. Finally, the extradited State must ensure an independent and fair trial, prevent human rights violations, and the extradited State has the right to monitor the observance of human rights in relation to the extradited person. However, there are many cases of human rights violations in extradition proceedings.

It is concluded that now, in the context of strengthening the fight against crime and intensive cooperation of states in this area, the international community must pay special attention to cases of violation of fundamental human rights. International

(multilateral and bilateral) agreements and treaties in this area must be based on the premise that a person is the greatest social value and that his or her rights cannot be violated under any circumstances. At the same time, it should be understood that the protection of human rights should not become an obstacle to the implementation of the principle of inevitability of punishment. This is the aspect that ECtHR judges often draw attention to when deciding on non-compliance with human rights in extradition relations, pointing to the need to strike an appropriate balance between protecting democratic institutions from crime as a common interest and protecting the rights of the individual.

Key words: international legal cooperation in criminal proceedings, extradition, extradition of persons, extradition of criminals, rendition, legal nature of the extradition institute in international law, extradition and human rights.